

YRITTÄJIEN OMA

HIRVOMAA

Eero Aarnio

— 80 vuotta muodon vuoksi

Tapaa luomun
uranuurtaja

Yksityisyrittäjän
arki käy työstä

Yrityksen puhelinratkaisut
mittojen mukaan

Fonecta
löytää
tämäkin
lehden lukijat

Eero Aarnio

– Pallotuolin isä

Eero Aarnion suunnitteleman Pallotuolin ensiesittely Kölnin messuilla 1966 ylitti maailmanlaajuisen uutiskynnyksen. Tuolista tuli hetkessä sensaatio ja sitä myytiin välittömästi 30 maahan.

Pallotuoli-idean lähtökoh-
tana oli pallo, joka on
luonnon perusmuoto,
maksimivahvuus minimimateri-
aalilla. Piirustukset valmistuivat
tammikuun 11. päivänä 1963.
Edellisenä vuonna olin alkanut
freelanceriksi ja olimme muutta-
neet vaimoni Pirkon kanssa en-
simmäiseen aravakotiimme, jos-
sa meillä ei ollut juuri muuta
kuin Lundia-kirjahyllyt. Kaipas-
imme isoa lepotuolia, joten
aloin piirtää sitä, sisustusarkki-
tehti Eero Aarnio kertoo.

Veikkolassa järven rannalla
sijaitsevan valkoisen omakotita-
lon eteisessä on vastassa talon
isännän suunnitteleman Pallo-
tuolin ensimmäinen versio va-
rustettuna Ericssonin numerole-
vypuhelimella. Peremmällä ta-
lon uumenissa on työpöytä, jon-
ka ääressä monet käyttöesineet
ovat muotoutuneet.

– Ihastuin lasikuituun mate-
riaalina käydessäni aikoinaan
Turun veneveistämöllä. Tuol-
loin pääsin myös ensimmäistä kertaa elämässäni lasikuitu-
neeseen. Ymmärsin, että kun tekee esineitä puusta tai metal-
lista, on otettava huomioon niiden lainalaisuudet. Muovi on
taipuisampaa, ja siitä voi valmistaa lähes mitä vain. Esimer-
kiksi lamppumateriaalina muovi on mielenkiintoinen, on-
han siinä miljoonia mikroskooppisen pieniä kuplia valoa ha-
jottamassa.

– Kun olin piirtänyt lasikuidusta valmistettavan Pallo-
tuolin, huomasin, ettei se paperilla näyttänyt kovinkaan ih-
meelliseltä, joten aloimme Pirkon kanssa miettiä, mitä teh-
dä. Onneksi Pirkon veli, joka oli purjelennon opettaja ja kou-
luttaja, oli tehnyt myös purjelentokoneita. Hänen kanssaan
juttellessamme päätimme tehdä tuolin samalla systeemillä
kuin purjekoneen osat. Laitetaan vanerikehikko sisään ja

Eero Aarnio

- sisustusarkkitehti, huonekalusuunnittelija, professori h.c.
- Aarnio Design Oy Ltd.
- Pallotuoli – kansainvälinen menestystuote, jonka kuuluisimpia tilaajia ovat olleet Monaco Grace, Iranin shaahi, Bing Crosby, Sammy Davis Junior ja David Frost. Suomessa siinä viljityt mm. Urho Kekkonen.
- Muita lasikuitutuoleja: Pastilli, Tornaatti ja Formula.
- Business-tuoleja Martela Oy:lle ja Upo Oy:lle.
- The Tree -tilanjakaja Milanon huonekalumessuilla 2008.
- Teoksia mm. seuraavien museoiden kokoelmissa: MoMA, Victoria and Albert Museum, Designmuseum, Centre Georges Pompidou, Bauhaus Museum, Vitra Design Museum.

päällystetään se paperilla, joka sitten edelleen päällystettiin lasi-
kuidulla. Mutta, missä se tehtä-
siin? Appiukkonni, joka oli opet-
tajana Salossa Uskelan koulussa,
totesi, että veistosali oli tyhjä vii-
konloppuisin, ja niin tein kym-
menen matkaa Saloon ja proto-
tyyppi syntyi.

Markkinointi alkaa

– Sitten aloin pohtia, miten
tuotteen saisi markkinoiduksi.
Otin yhteyttä lahtelaiseen So-
penkorpeen. Kerroin, että mi-
nulla on pyöreä tuoli ja näytin
piirustukset. Kysymykseeni,
kiinnostaisiko se heitä, he vasta-
sivat haluavansa nähdä tuolin.
Voisiko tuoda sen heidän myy-
mäläänsä, joka sijaitisi Helsingis-
sä Kasarmintorin laidalla?

– Tuoli vietiin sinne suurella
autolla ja asetettiin keskelle myy-
mälää. Enteellisesti samaan ai-
kaan ohi kulki valokuvaaja, joka
tuli kysymään, saisiko hän kuva-
ta tuolin. En antanut lupaa, oli-

han kysymyksessä vasta ilman verhoilua oleva kuori.

– Kun Sopenkorpesta oli todettu, ettei tuoli kiinnosta-
nut heitä, vein sen verhoomoon, jossa tectäin siihen tyynyt.
Samalla sain idean: Coca-Colalla on pyöreä merkki, jossa
juoman nimi lukee valkoisin kirjaimin. Maalasin tuolin pu-
naisiksi, suurensin paperille Coca-Cola -logon lähes metrin
mittaiseksi ja liimasin sen tuoliin. Sitten otin makuuhuo-
neesta sängyt pois, hankin suuren taustapahvin, pyysin Pirk-
koa vetämään mustat trikoot ylleen, ottamaan kokiksen kä-
teensä ja istumaan tuoliin. Päätin kuvata hänet siten, että
tuolin takaosa on ensin kameraan päin, jolloin näkyy teksti:
Coca-Cola. Sitten tuoli pyörähtää ympäri ja Pirkko tulee nä-
kyviin. Otin muistaakseni 15 kuvaa, joissa tyttö tulee esiin
juoden kokista ja kääntyy sitten jälleen alkuasetelmaan. Ko-

– Rohkeita uudistajia ja tuotteiden ostajia todella kaivataan. Eihän ole mitään järkeä siinä, että aina vain toistetaan vanhaa, Eero Aarnio sanoo.

pioin kuvat, leikkasin ne televisioruudun muotoon, panin sekunnit viereen ja taitoin kaiken pitkäksi haitariksi. Sitten soitin Coca-Colan johtajalle Ratakadulle kertoen, että minulla on hyvä idea. Sain audienssin, jonka aikana johtaja innostui ja päätti lähettää ehdotukseni pääkonttoriin.

– Ajattelin, että nyt lähtee freelancerin elämä käyntiin. Pariin kuukauteen ei kuulunut mitään. Sitten sain kirjeen, jossa kiitettiin kiinnostuksesta firmaa kohtaan. Heillä oli kuitenkin aivan toisenlaisia markkinointi-ideoita. Joten pieleen meni sekin, Eero Aarnio muistelee.

Kölniin messuille

Ponnistelut pyöreän tuolin markkinoimiseksi jatkuivat. Tie kotimaassa tuntui kuitenkin nousevan pystyyn.

– Soitin Saksaan jo ennestään tuntemalleni sikäläiselle Askon toimitusjohtajalle Iiro Santalahdelle ja pyysin häntä käymään. Hän tulikin uuden markkinointipäällikkönsä kanssa meille. Tuskin he olivat päässeet eteisestä olohuoneeseen, kun he jo kysyivät yhteen ääneen, mikä kumma esine

huoneessa oli. Asian valjettua he halusivat saada sen seuraaville – vuoden 1966 – Kölnin messuille.

Kölnissä Askolla oli osasto, jonne noustiin pääovesta liukuportaita pitkin. Ja kun sieltä tulivat italialaiset, he halusivat heti kuusi Pallotuolia. Kaikkiaan messuviikon aikana tuoli myytiin 30 maahan.

– Askon tuotantoon Pallotuoli oli kuitenkin melko sopimaton, olihan Asko puutehdas, eikä heillä ollut muovituotteita, joten he olivat ensi alkuun hyvin vastahakoisia. Tekninen johtaja sanoi minulle syövänsä hattunsa, jos yksikin tuoli kävisi Kölnissä kaupaksi.

– Pallotuoli oli Askon myynnissä aina 1980-luvulle asti, jolloin huomasin Askon alkavan upota ja pelastin nimekkäät tuotteeni toimitusjohtajan allekirjoituksella. Kaikki mallit ovat aina olleet omaisuuttani, Eero Aarnio sanoo.

– Tällä heikellä Pallotuolia valmistaa Saarioinen-konserniin kuuluva Artekno Oy, jolla on mahtavaa lasikuituosaamista. Tuoleja myy maailmanlaajuisesti saksalainen Adelta, jota johtaa Askon entisen johtajan Iiro Santalahden Anne-tytär.

Pallotuoleja myydään vuosittain satoja kappaleita. Käsitönä tapahtuva valmistus vie tuolia kohti 1,5 vuorokautta, jonka jälkeen toinen firma valaa jalan. Sitten jalka täyttyy vielä pohjustaa ja pintakäsitellä pallon väriseksi, ja lopulta verhoilija viimeistelee sisäverhoilun.

Pallotuolin suosiosta kertonee sekä, että siitä valmistettuja kopioita liikkuu maailmalla.

– Se on laitonta. Varastamista ei tietääkseni sallita missään maassa. Minähän elän tuotteitani myynnillä ja jos joku tekee niistä kopioita, en tienaa mitään. Eikä se riitä, että minulta varastetaan, myös materiaalien toimittajilta, tuotteen valmistajilta, pakkausteollisuudelta, kuljetus- ja vakuutusfirmoilta sekä verottajalta viedään, mutta se tulee kyllä loppumaan, Eero Aarnio puuskahtaa.

Kokemus osoittaa myös sen, että mitä modernimpi uusi idea on, sitä vaikeampaa on saada se läpi.

– Kun tein vaahtomuovista verhoillun Ponym, silloinen Askon johtaja epäili, ostaakohan sitä kukaan. Nyt sitä on myyty jo 40 vuotta.

– Onko todella niin, että vasta silloin alkaa tapahtua, kun The New York Times kirjoittaa asiasta, kuten vuonna 1967 lehden minusta julkaiseman artikkelin jälkeen. Siinä on myös lehtileikkeet, joita pidän urani eräänlaisena huippuna. Siellä ovat kolmena eri vuonna julkaistut The New York Timesin sanaristikot, joissa sanalle 'aarnio' haetaan etunimeä vinkkinä 'innovative furniture designer aarnio'. Siinä onkin ollut miettimistä – onhan nimi, jossa on kolme vokaalia ja yksi konsonantti, englanninkielisille outo.

Lasikuitua ja lasia

Lasikuitu kuuluu yhä edelleen Eero Aarnion suosikkimateriaaleihin.

– Ensimmäisiin siitä valmistettuihin kalusteisiin luokituttu Upon Polaris-tuoli on myydyin tuotteeni – miljoona kappaletta. Se on se kuppi, jollaisia on esimerkiksi Turun urheiluhallissa ja vastaavissa paikoissa ympäri maailmaa.

– Sittemmin halusin kokeilla myös lasin työstämistä. Ja vaikken aikaisemmin ollut suunnitellut lasiesineitä, ajattelin, että teen lasiveistoksen. Niitä on tuolla ikkunalalla – vihreä, kirkas ja kaksi valkoista. Kun suunnitelma oli valmis, soitin littalaan ja sieltä tuli tänne lasityön Suomen Mestari, joka totesi kahvipöydässä istuessamme, ettei haluamiani esineitä voi lasista tehdä. Eteisessä lähtiessään hän kuitenkin lupasi yrittää. Hyvistä yrityksistä huolimatta sarjatuotanto ei onnistunut.

– Otin litallassa kokeiluvaiheessa syntyneet neljä lasiesinettä mukaani ja kotona panin niiden sisään lampun. Ajattelin, että jos tekisin vastaavat akryylistä, mutta liiman kanssa pelaaminen ja saumojen saaminen kohdalleen ei liiemmin houkutelut. Aloin miettiä muita ratkaisuja, kunnes Hyvinkäältä löysin pienen rotaatiovalua valmistavan Melaja Oy:n, jota vetävät kaksi insinööriä, isä ja poika. Piirsin heille Tupla Kuplan ja samantien tein sen pienemmäksi ja oikein isoksi. Ajattelin, että tehdään sellainen lamppu, ettei sen ohhi heti kävellä ja että se näkyy myös kadun toiselle puolelle.

Monenlaista suunnittelua

Martela Oyj:n ja Eero Aarnion yhteistyö alkoi jo 1970-luvulla.

– Tein heille ensi alkuun tuolin, josta sittemmin tuli menestys. Tein tarkkaa työtä, jotta tuoli olisi ergonomisesti ja esteettisesti hyvä. Siinä on vanerista istuin ja selkä sekä putkijalat. Tuolista tuli niin hyvä, että minua pyydettiin heti piirtämään samanlainen vähän isompana. Sitten

haluttiin neuvottelutuoli, jossa on korkea selkä ja sitten vielä aulatuoli – koko sarja nimeltä Savoy.

– Tilanjakaja on puu, joka alunperin tehtiin vaatekabinettiä. Samalla se toimii esimerkiksi ravintolassa tilanjakajana. Martelan uusi tuotepäällikkö halusi sellaisen. Martela vie sitä nyt eri puolille maailmaa. Osalla sen tuotoista istutetaan hedelmäpuita Peruun. Siitä on tehty myös lahjiesineeksi sopiva pienempi korupuu.

Cobacabana-kitara lukeutuu Eero Aarnion suunnittelutyön erikoisuuksiin.

– Se sai alkunsa, kun nettikauppaani hoitava Antti Kallio sanoi, että kun minulla on hyvinmuotoinen Cobacabana-pöytä, siitä saisi hänen mielestään edelleen muotoilemalla upean kitaran. Idea tuntui hauskalta. Pyyisin häneltä itselleni kaiken kitararekvisiitan. Ja niin syntyi Cobacabana-kitara, joka on saanut nimensä Rion rantakadusta, jossa on aivan samanlainen kuvio. Mielenkiintoista on se, että ZZ Top -yhtye on tilannut kitaran onttona. Se ei toisin sanoen saa painaa paljon. Antti Kallio kävi PR-mielessä viemässä kitaran myös Conan O'Brianille New Yorkiin.

Eero Aarniosta espanjalainen El Mundo on kirjoittanut vaatimattomana nerona, joka yhä jatkaa muotoilun maailmaa viimeisten 50 vuoden ajan leimannutta aktiivista luomistyötään. Joku toinen toimittaja on sanonut, että Eero Aarnio on edustanut uusinta uutta 1960-, 70-, 80- ja 90-luvuilla. Toimittaja uskoo, että vielä eläkkeellä ollessaankin hän voi 10 vuoden kuluttua todeta Eero Aarnion mööpelien olevan kaikkein moderneimpia. ■